

Motion till riksdagen 2012/13:So331

av **Olof Lavesson och Margareta Cederfelt (M)**

Regler för blodgivning och organdonation för män som haft sex med män

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för blodgivning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för organdonation.

Motivering

Det måste först fastslås: det finns ingen rättighet att få ge blod. Däremot är det en rättighet att få blod när man behöver det. Blodgivning räddar liv. Samtidigt är blod en bristvara. Undersökningar har visat att ungefär 7 av 10 kan tänka sig att ge blod. Verkligheten är att bara ungefär 5 av 100 ger blod. Ändå utestängs många från att bli blodgivare, inte på grund av ett eventuellt riskbeteende utan på grund av grupptillhörighet. Förekomsten av hiv i gruppen män som har sex med män (MSM) är fortfarande mycket högre än hos befolkningen i allmänhet. Det är med andra ord historiskt sett fullt försvarbart att Socialstyrelsen iakttar största försiktighet när det gäller denna grupp. Enligt Smittskyddsinstitutet ökar nu hivspridningen efter att ha varit låg under ett stort antal år. Ökningen sker nu i flera grupper hos befolkningen.

Utvecklingen visar det angelägna i att det sätts större fokus på de risker eventuella blodgivare utsätter sig för oavsett vilken grupp i samhället de tillhör. Det är självklart att den som uppvisar ett riskbeteende inte heller ska lämna blod. Därför är det också rimligt att män som har sex med män och som utsatt sig för någon som helst risk för hivsmitta inte heller kan vara blodgivare. Samma regler bör givetvis gälla kvinnor som utsatt sig för liknande risker.

Fel! Okänt namn på

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skydd mot smitta genom blodtransfusion (SOSFS 2001:2 [M]) får en man inte accepteras som blodgivare om han någon gång haft sexuellt umgänge med en annan man. Avstängningen är permanent och inte beroende av hur lång tid det förflutit sedan den sexuella kontakten. Några undantag från regeln får ej göras.

Socialstyrelsen har lagt fram förslag om nya regler där det införs en tolv månaders karenstid för en man som haft sex med en annan man. Reglerna föreslås även gälla de som lever i fasta relationer. Om man så haft samma partner i tio år är det ändå tolv månaders celibat som gäller för blodgivning. För heterosexuella är gränsen tre månader om man bytt sexpartner. Fortfarande är det alltså inte riskbeteendet som står i fokus utan grupptillhörigheten. Regeringen bör därför överväga att se över regelverket för blodgivning.

När det gäller organdonation ser vi en liknande situation. Den 1 juli 2012 stod 813 personer i Sverige i kö för att få ett nytt organ. De allra flesta väntar på en ny njure. Antalet donatorer i Sverige räcker inte för att fylla behovet av organ till alla de patienter som väntar på en transplantation. Trots att det vid samma tidpunkt fanns 1 501 152 personer i donationsregistret vet vi att flera av dem som står i kö för ett nytt organ inte kommer att hinna få hjälp. De allra flesta människor i Sverige har förutsättningar att bli donatorer och det finns egentligen inga åldersgränser. Det är inte åldern utan organens och vävnadernas kondition som avgör om en donation är möjlig eller inte. Sjukvården gör en medicinsk prövning av alla som anmält att de vill donera, om de blir aktuella för donation. Det finns inget som hindrar homo- och bisexuella personer från att anmäla sin vilja att donera, men chansen är idag liten att deras anmälan leder till att en behövande person får hjälp.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1994:4) om åtgärder mot överföring av smitta vid transplantation av organ eller vävnad innebär att personer som kan misstänkas ha blivit utsatta för hivsmitta inte kan bli donatorer. Till denna grupp räknas bland andra män som har (eller under de senaste tolv månaderna har haft) sex med andra män. Hjärtan klappar lika kraftfullt, njurar renar lika bra och lungor tar upp syre lika effektivt oavsett vilken sexuell läggning givaren har. Ändå är en man som lever i en fast relation med en annan man inte välkommen som organdonator om de haft sexuellt umgänge under det senaste året.

Det finns många exempel på homosexuella, såväl män som kvinnor, som nekats att donera även om de inte omfattas av Socialstyrelsens föreskrifter, helt enkelt på grund av att den som gjort riskbedömningen sett den sexuella läggningen som en risk i sig. Vid beslut om organdonation ska försiktighet råda och en medicinsk riskbedömning stå i fokus. Den medicinska prövning som görs av alla som är aktuella för donation bör dock utgå från sexuellt riskbeteende och inte från sexuell läggning eller grupptillhörighet.

Stockholm den 3 oktober 2012

Olof Lavesson (M)

Margareta Cederfelt (M)